

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól

19. szám.

XII. évfolyam.

1941. október 1.

Széchenyi István emlékezete.

Gróf Széchenyi István születésének százötvenedik évfordulója alkalmából ünnepség volt Budapesten. Az ünnepségen jelen voltak a kormány tagjai, a politikai, gazdasági és tudományos élet vezetői, valamint a társadalmi egyesületek küldött-ségei. Ezen az ünnepségen gyújtotta meg vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója az emlékezés fáklyáját. Az emlékezés fáklyájának meggyújtásakor Kormányzó Urunk a következőket mondotta:

— Emlékezzünk gróf Széchenyi Istvánra, a leghívebb és legnagyobb magyarra, aki égő fáklyaként világított és világít ma is nemzetének. Tünneményes élete, kiapadhatatlan alkotóereje és iránytadó eszméi mindenkor útmutató fényt jelentettek a magyarság számára. A Széchenyi szelleméből fakadó tűz az áldozatos, tiszta hazaszeretet tüze. Átadom ezt a tüzet a magyar ifjúságnak. Hordozza lelkében, védje a viharban és vigye embertől emberig, faluról-falura, városról-városra.

Az ifjúság képviselője ezután átvette az emlékezés fáklyáját, amelynek tüzét futólánc vitte a budapesti ünnepségek befejezése után az ország négy tája felé. A Kormányzó Úr szózata után Bárdossy László miniszterelnök ünnepi beszédben méltatta Széchenyi nagyságát és többek között a következőket mondotta:

— Ezeréves történelmünk alatt a Gondviselés teremtő és irányító tehetségek egész sorát adta a magyarságnak. Csak az a kérdés, hogy a nemzet csakugyan magáévá tette-e szavukat és tanításukat, példájuk szerint éltünk-e, megvalósítottuk-e azt, amit számunkra kijelöltek? Időszerű ez a kérdés most, amikor Széchenyi István szüle-

tése napját ünnepeljük. Őt a Gondviselés azért küldte, hogy felrázza álmából ezt a nemzetet. Azért küldetett, hogy élénk tartsa a magunk megismerésének tükrét, hogy lássuk fajtánkat hibáinkkal, jótulajdonságunkkal, bűneinkkel és erényeinkkel együtt.

— A cselekvés öröme, az alkotás vágya úgy izott benne, mint még senkiben ezen a magyar földön. Nemcsak gondolatokat hirdetett és terveket szőtt, de azokat meg is valósította. Ehhez nem volt szüksége politikai rendszerre. Rendíthetetlenül hitt az erkölcs és a szellem erejében, a magyarság jövőjében.

— Megdönthetetlen igazsága, hogy csak úgy boldogulhatunk, ha az ország nagyobb részén segítünk. Mert minden nép saját fiaiban hordozza az élet és a dicsőség, vagy a halál és a szegény csfráit. Ezután megkoszorúzták a budapesti Széchenyi-szobrot, ahol Varga József kereskedelmügyi és iparügyi miniszter mondott beszédet. Hangoztatta, hogy a nemzeti érzés fejlesztése terén senki sem tett annyit, mint Széchenyi, aki megkezdte a Tiszavölgy szabályozását, hogy nagy területen biztosítsa a magyarság szaporodását.

Az ünnepség után elindult a fáklyát vívő futólánc. Nyugaton Nagycenk, északon Kassa, keleten Sepsiszentgyörgy, délen Újvidék a cél. A nagycenki, a kassai és az újvidéki futólánc kedden célhoz ért és mind a három helyen ünnepségek voltak. Sepsiszentgyörgyre vasárnap érkezik meg az emlékezés tüze.

Az országban Széchenyi-emlékünnap volt még többek között Kecskeméten, Kispesten, Komáromban, Orosházán, Zonborban, Pécsen, Kolozsvárott, Szegeden, Sopromban, Nagykanizsán, Szabadkán. A következő hónapokban az ország minden községében tartanak Széchenyi-emlékünnapet.

Változás a közellátás vezetésében.

A kormányzó öfoméltóságá elfogadta az eddigi közellátási miniszternek, Laky Dezsőnek a lemondását és helyébe kinevezte új közellátási miniszterre Györfly-Bengyel Sándor vezérezredest, aki eddig a honvédelmi miniszter helyettese volt. Ez a miniszter változás kétségtelenül jelentős dolog az ország mai közéletében és ezért indokolt, hogy külön is foglalkozunk ezzel kapcsolatban az időszerű és ehhez tartozó kérdésekkel.

Nem akarunk most a volt közellátási miniszter nyolchónapos működésének részleteivel foglalkozni. Nem vitatjuk el tőle a jószándékot, elismerjük, hogy a mai idők bizony megőrlik és kemény próbára teszik a vezetők képességét. Ami elmúlt, azon most már jóformán hiába siránkozunk. Sok dolgot bizony jobban csinálhattak volna eddig és néhány dolgot bizony sokkalta jobban kellett volna elrendezni. De még nincs semmi alapvető baj, sőt sok vonatkozásban a fejlődés és kitartás alapjait helyesen rakták le, tehát az ország közellátásának biztosítása tekintetében bizalommal nézhetünk a jövőbe, természetesen, ha az új vezetés az eddig felmerült hibákat siet kiűzőből. Sok olyan boltot láttunk már, ahol az új vezetés az addig kinlódó üzletből ugyanazon helyen ugyanazon árukkal valóságos bombauzletet tudott csinálni.

Legelsősorban is azt, hogy a legsürgősebben teremtsen meg a helyes árarányt az összes mezőgazdasági termények és az összes ipari termékek, valamint a különféle fizetések, munkabérek között. Ez az utóbbi, a fizetések, munkabérek, stb. dolga ugyan nem elsősorban a közellátási miniszterre tartozik, de helyes közellátási politikát csak akkor lehet biztosítani, ha a fogyasztók, a nemtermelők keresete arányban áll a fogyasztási cikkek árával és viszont a fogyasztási cikkek ára arányban van a keresettel. Rendkívül fontos azonban az is, hogy az így helyesen megállapítandó arány a termények és termékek között, valamint a munkabérek, stb. között egyszerre, egyidőben állapíttassék meg. Ne az legyen, hogy egyik szaladjon a másik után, tehát ne az, hogy előbb szabályozzák az ipari cikket, utána a mezőgazdasági terményt, azután meg nagysokára a kereseteket, mert így egymást kergetik az árak és számok, de egymást sohasem érik el, hanem mindig hajszolja egyik feljebb a másikat.

További, hasonlóképpen fontos feladat a készletekkel való helyes gazdálkodás biztosítása, ami magában foglalja azt, hogy 1. a rendelkezésre álló készletekből mindenki kapja meg a reájutó részt késedelem nélkül; 2. fölös készletek felhalmozása és az ezzel kapcsolatos lánckereskedelem vagy árdrágítás lehetetlen legyen; 3. a termelés fenntartásához a kellő szükséglet a termelőnek biztosítva legyen, tehát a vétéshez vetőmag, az állatok minden fajtájának elegendő takarmány, stb.

Egyidejűleg haladéktalanul kell gondoskodni arról, hogy a közellátási igazgatás eddigi nehéz-

kessége és összekuszált állapota megszűnjön, helyette erélyes kézzel vezetett, központosított, de gyors elintézés legyen. Az egyes közellátási ágazatokat osztályokba kell sorozni és az egyes osztályoknak önálló intézkedési kört kell biztosítani, mert az iratok eddigi ide-odatologatása és az intézkedésre rendelt szervek hatáskörének összevarása megakasztja az ügyek gyors és rendes elintézését.

Igen fontos feladat az is, hogy takarékoskodás legyen az ország terményeivel, készleteivel. Takarékoskodás minden szempontból. A nemzet dolgozó erejének, munkaképességének, a viszonyok által megengedett életszínvonalának biztosítása és fenntartása a nemzet vezetőinek hazafias kötelessége. A nemzet nem tékozolhat, különösen most nem tékozolhat, amikor nem tudjuk, mit hoz még a jövő. Ezt meg kell értenie mindenkinek és meg kell értetni mindenkivel! A nemzetet nem szabad kitenni meglepetések lehetőségeinek! Az új közellátási miniszter katoná. A katonás becsületesség, pontosság, erélyesség, de egyúttal a magunk védelmére irányuló célkitűzés jellemezze őt a közellátás intézésénél is. A nemzet megteszi, amit bír, de többet nem lehet kívánni tőle, mint amit bír.

Idei termésünk egyes vonatkozásokban kielégítő, más terményekben gyöngé és kevés, olyan termelési águnk azonban nincs, amiből teljes hiányunk volna. Az ország készletei elegendők a közellátás biztosítására. Ugyanez vonatkozik az ipari termelésre is, bár e téren egyes hiányokat póanyagokkal kell helyettesíteni, de erre meg van a mód. A helyes szervezésen múlik tehát a közellátás zavartalansága és ezzel a közállapotok nyugalmanak biztosítása. A helyes szervezés még rendes időkben is a siker, az eredmény alapfeltétele, most, a rendkívüli időkben pedig elsősorban ezen múlik minden. Reméljük és bizunk benne, hogy az új közellátási miniszter ezen a téren megfelelő tud majd felmutatni. S ha igen, akkor rendben lesz minden és a nemzet is nyugodtan viseli a reánehzedő terheket.

A közellátási miniszter programja.

Györfly-Bengyel Sándor, az új közellátási miniszter országunk közellátását a háborús helyzetnek megfelelően akarja átszervezni. Ezt a programját a következőkben ismertette:

— Jól tudom, hogy a két éve tartó hadigazdálkodás következtében nincs minden közellátási cikk olyan bőségben, mint béke idején. Ebből kifolyólag voltak, vannak és lesznek ezen a téren nehézségek. Én ezeket a nehézségeket akarom áthidalni. Vegye tudomásul minden magyar testvérem, hogy van az országban annyi élelmiszerünk és egyéb közellátási anyagunk, hogy abból a nemzet minden tagja igazságos mértékben ellátható lesz. Meg kell szervezni azonban a javak országos és igazságos elosztását.

— A termelt javakból a harctéren küzdő honvédeink ellátására nem kell gondolnunk, mert

arról nagy szövetségesünk gondoskodik. Az anyaországban levő honvédségünk és a kint küzdők hozzátartozóinak ellátását kell vállalnunk. Emellett gondoskodni akarok arról is, hogy az ellátatlanok minden rétege, de különösen a falu és gyárak munkásai, a terhes és szoptató anyák, valamint a gyermekek hozzájuthassanak azokhoz a javakhoz, amelyek a létfenntartáshoz szükségesek. Biztosítani akarom a gyárak és kisipari üzemek nyersanyagellátását. Vegye mindenki tudomásul azt, hogy a harctéren küzdő honvédeink teljesítményéhez képest szerény kívánság az, hogy az itthon maradt módosabb polgárok békebeli kényelmükről és fényüzéseikről mondjanak le.

— A hadianyagokat képező cikkekkel, különösen a bőrrel, gumival és élelmiszerekkel való takarékoskodás hazafias kötelesség. Aki ezzel ellenkezően cselekszik, az ellensége a hazának. A közellátási cikkek halmozását, rejtegetését, árdrágítását kirelhetetlen szigorral fogom megtorolni. A gazdatársaimtól a haza nevében elvárom, hogy felesleges és értékesítésre váró terményeiket felajánlják az ország közellátása céljára. A magam részéről olyan helyzetet kívánok teremteni, hogy sorbanállás és ácsorgás nélkül a lehető leggyorsabban jusson mindenki a közszükségleti cikkekhez. Ezért azt kérem, hogy a kibocsátott és a kiadásra kerülő kormányrendeleteket mindenki végrehajtsa.

Horthy kormányzó Hitler birodalmi vezérnél.

Vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója szeptember 8 és szeptember 12 között találkozott Hitler birodalmi vezérrel és kancellárral. A találkozás a keleti front vezéri főhadiszállásán történt, ahol Hitler birodalmi vezér fogadta a magyar államfőt, valamint a kíséretében levő Bárdossy László miniszterelnöket.

A két államfő a háromnapos találkozás ideje alatt részletesen megbeszélte a német-szovjet háború minden katonai és politikai kérdéseit. A megbeszélések a két nép hagyományos fegyverbarátságának szellemében folytak. Horthy kormányzó és Hitler birodalmi vezér több ízben négy szemközt tárgyaltak, majd pedig a magyar és német külpolitikai és katonai ügyek legfőbb irányítóinak bevonásával.

A háború.

Honvédeink Ukrajnában.

Honvédcsapataink tovább aratják sikereiket Ukrajnában. A szovjet csapatok az elmúlt hét során is számtalan kísérletet tettek arra, hogy átkeljenek a Dnyeper-folyón. Katonáink ezeket a kísérleteket minden esetben visszaverték. Az ellenséggel folytatott tüzéségi harcok során tüzeink telitalálattal levegőbe röptették a szovjet csapatok egyik nagy tábori löszertelepét.

Honvédrepülőink a keleti hadjárat során augusztus végéig 555 repülést végeztek, amelyek

során 4000 mázsa bombát dobtak le. A tengelyhatalmak sajtója dicsérőleg emlékszik meg a magyar honvédek sikeréről.

A háború súlypontja a keleti arcvonalon van, bár Európa nyugati és déli részén hatalmas légitámadások, Észak-Afrikában pedig heves szárazföldi harcok voltak mostanában. A német-szovjet háború tizenharmadik hete kezdődött szept. 14-én. Ennek a vasárnapnak azonban más emlékezete van. Szeptember 14-én múlt 129 éve, hogy Napoleon bevonult Moszkvába. Hatszázezer főnyi sereggel indult a franciák császára Oroszország ellen, de Moszkvába csak százezer ért el. Pedig az oroszokkal csak egy csatát vívtak, azt is megnyerték. A közel fél millió ember az utánpótlás hiánya miatt pusztult el. Napoleon úgy számított, hogy seregének élelmezését orosz földön a zsákmányból biztosítja. Rosztopcsin tábornok, az orosz seregek vezére azonban kerülte a csatát, mindig visszavonult és közben elpusztított mindent. A francia seregeknek nem volt élelmük és a kimerült emberek ezrével maradtak el az orosz pusztaságban. Moszkvát is felgyújtották az oroszok, a császár és serege csak az üszkök közé vonulhatott be. Egyhónapi várakozás után a császár visszafordította seregét, de csak néhány ezer ember jutott el hazájába. A többi megfagyott a nagy hidegben.

A német-szovjet küzdelem.

A szovjet hadvezetőség és az angol hírverés gyakran hasonlítja a németek előnyomulását Napoleon hadjáratához. Az évforduló alkalmával német katonai körök rámutattak arra, hogy a két hadjáratot nem lehet összehasonlítani. A német csapatok utánpótlása és ellátása példás. A műszaki csapatok és a munkásosztagok a felrobbantott hidakat és utakat gyorsan helyrehozzák. Folyamatban van a szélesebb nyomtávú szovjet vasútak átépítése is. A németek kijelentették azt, hogy a „Tél tábornoktól“ sem félnek. Minden elképzelhető lehetőségre felkészültek. Egyébként is az oroszországi tél csak november elején áll be, addig a német csapatok még megszerzik a döntő győzelemhez szükséges előnyöket.

Anapokban a harctéri események a szárnyakon, tehát az északi és déli arcvonalrészén voltak igen hevesek. A harcok során elesett Schober vezérezredes, egy német hadsereg főparancsnoka.

Északon Leningrádért folyik a küzdelem. A német csapatok behatoltak és lépésről-lépésre harcolva elfoglaltak 50 kiserődöt a külső védelmi vonalban. Ez 120 kilométerre van a várostól és itt építették ki a Szovjet legkorszerűbb erődrendszerét. Két méter vastag falú betonerdők sorakoznak egymás mellett, aknamezőkkel és tankcsapdákkal körülvéve. A német aknakereső osztagok 10 ezer aknát szedtek össze. A város ostromában részt vesz a légierő, amely az elektromos műveket támadta sikeresen.

Az északi arcvonalrészén a finnek a sallai szakaszon (Közép-Finnország), a németek pedig

Murmanszk körül indítottak sikeres támadást a Murman-vasút ellen.

Középen német támadások és szovjet ellen-támadások vannak. A német hadvezetőség jelentése szerint a hadműveletek sikeresen haladnak előre. Jelentik, hogy az angol hírekkel szemben Gomel és Szmolenszk szilárdan német kézben van. Az Ilmen-tó környékén a németek 53 ezer foglyot ejtettek, ezenkívül 320 páncélcocsit és 695 ágyút zsákmányoltak.

Délen a Dnyeper torkolata és alsó folyása körül alakultak ki heves harcok. A németek nemcsak visszaverték a szovjet csapatok átkelési kísérleteit, hanem nekik sikerült a balparton hidfőállásokat kiépíteni. Most már tehát a Dnyeperen túl harcolnak a németek. A német repülőgépek a Krim-félsziget erődítéseit, Odesszát és a Fekete-tengeren közlekedő szovjet hajókat támadták.

Roosevelt beszéde napján jelentős tengeri ütközet volt az Atlanti-óceánon. Német tenger-alattjárók és hadihajók megtámadtak egy hajókaravánt, amely Angliába tartott. A támadás során 22 szállítóhajót és két kísérő hadihajót súlyosítottak el.

Olyan készülődések észlelhetők, amelyek arra engednek következtetni, hogy Észak-Afrikában heves harcok lesznek. Eddig Tobruk és Sollum körül csak kisebb jelentőségű járőrharcok voltak. Mostanában mind a két erődítmény körül nagyszámú páncélos csapatok harcára került sor. Tobruk angol, Sollum pedig olasz kézben van.

Szent Mihály napjára.

Szeptember 29-én, tehát abban az időben, amikor a nyár az őszebe fordul, ünnepeljük a harcok angyalnak: Mihálynak napját. Lényét és a Gonosz ellen való küzdelmeit a Biblia több helyen leírja, így Pál apostolnak az Efezusbeliekhez írt levele végén is. Ennek a bibliai résznek egy új fordítását itt közöljük.

Pál apostol Efezusba írt levelének zárószavai: (Szent Mihály harcol a Mennyekben a sárkánnyal. Nagy harc után seregeivel együtt ledobja a földre. Változik a színtér: ez most az emberi szív. A harc ugyanaz. Vajjon győz-e Szent Mihály itt is? Siessünk segítségére a harcban, mondja Szent Pál.)

Végezetül, atyámfiai, árásszon el benneteket a világ Úrának ereje, és az ő nap-hatalmának ereje.

Öltözzétek föl Isten vitézeinek teljes fegyverzetét, hogy megállhassatok az ellenkedő céltudatos támadásainak ellenében.

Mert nem húsból és vérből való hatalom ellen van nekünk tusakodásunk, hanem szellem-lények ellen, kik hatalmasak az idők folyamán, szellem-lények ellen, kik hatalmasak a föld anyagának alakításában; lények ellen, kik mint a sötétség világbírói, az életet dermedt merevségbe akarják száműzni; lények ellen, kik a Magasságban a Gonosz szellemi helytartói.

Öltözzétek föl azért Isten vitézeinek teljes fegyverzetét, hogy ellenállhassatok ama napon, melyen a gonoszság beérik; hogy megállhassatok,

mint az olyanok, kik mindenben elvégezték Isten akaratát. Álljatok hát elő, körülövezvén derekatokat az igazság hatalmával, és felöltöztvén sugárzó mellvasát a világgal való egybehangzásnak; és felsaruzván lábaitokat, készen arra, hogy a békesség evangéliumát szertehordjátok e földön.

Mindezekhez vegyétek fel pajzsát a szívtől-szívhez való összeköttetésnek, mellyel megoldhatjátok minden tisztátalan tűzben lobogó nyilat az Ellenkedőnek.

És vegyétek az üdvösség sisakját és a Szellem kardját, mely az Isten beszéde.

E fegyverzet övezzen titeket minden imádságokban és könyörgésekben.

És bensőtökben minden időben imádkozva világitson a Lélek jelenléte.

És minden imádságban és szent gyakorlatban e célokra irányítsátok lelketek éber, vigyázó erejét, és mindazokat foglaljátok belé imádságotokba, kik már átmentek a Halál kapuján.

Erdélyi hírek.

— A székelyek azt kívánják, hogy a Csiki Magánjavak vagyongazgatásában a volt határőr-családok kapjanak szerepet.

— A székelyek emlékiratot küldtek a kormányhoz és abban egyes községek számára halastavat, a daruszörű szarvasmarha, a parlagi és a békási ló megmentését, a közbirtokossági, községi és egyházi erdők szövetkezetek útján való megművelését, a kisiparnak elegendő megrendelést, üzemet a boróka- és a fenyőolaj előállítására, vasöntödét, műtrágyagyárat, újabb fűrészüzemeket kérnek. Javasolják a Kézdivásárhely — Kászony — Csikszentsimon — Csikszerdahely — Székelyudvarhely — Marosvásárhely vasútvonalak kiépítését.

— Felbecsülhetetlen értékű 13-ik századbéli székely faszobrokat találtak a csiknémasági templom padlásán.

— Csiknémaság a román érzelmeiről közismert hatósági erdőőr kicserélését kívánja.

— A kormány által adott 5 milliós fakitermelési hitelt alig 10 százalékban vették igénybe, mert a bankok ingatlanfedezethez ragaszkodnak.

— 144 ezer pengőt állítanak be a csiki len- és kendertermelés fokozására.

— Csik megye azt kéri, hogy a népfölösleget jól szervezett csoportokban a szomszédos megyék magyar lakossága felerősítésére telepítsék.

— Marostorda megye alispánja kimondta, hogy köztenyésztésre csak olyan méneket lehet felhasználni, amelyeket a ménfelülvizsgáló bizottság alkalmasnak nyilvánít. Marostordában angol félvéreket kell tovább szaporítani. Kivétel Görénykordák község, az alsóbökényi, felsőkökári, görvénysóaknai, magyarpéterlaki, libánfalvi, a nyáradmenti, a szováta, mikházi, nyáradmogyorósi és a székelyhodosi jegyzőségek területe, ahol arab és lipicai lovakat kell tenyészteni.

— Szeptember 26-án, pénteken, Nyárádszeredán, szombaton Marosvásárhelyen tenyészbikabemutató és vásár volt.

— Évekre visszamenőleg nem volt annyi egér a székelyföldi mezőkön, mint az idén.

— Nagy ünnepséggel leplezték le Sepsiszentgyörgy főterén a 24-esek emlékművét.

— Gernyeszegen tartották meg a felszabadulás után az első erdélyi gazdanapot. Előadásokat és versenyeket tartottak.

— Háromezer ember dolgozik Erdélyben az árvízszújtotta vidékeken a forgalom helyreállításán.

Délvidéki hírek.

— Ezután a Délvidéken csak meghatározott mennyiségben szabad tüzelőt vásárolni.

— Az újvidéki selyemgyárat a szerbek állami kezelésben tartották. Ez a gyár nemcsak a fonal, de a selyem gyártására is alkalmas. Nagy lehetőség van tehát Délvidéken a selyemhernyótenyésztésre. A Délvidék felszabadulása után azonban megállapították, hogy a délvidéki selyemhernyópeték fertőzöttek és azokat megsemmisítették. Helyettük egészséges petéket osztottak ki. Ezzel az anyaggal a nyáron 10.900 kg selyemgubót termeltek, ezáltal a gazdák negyedmillió pengő bevételhez jutottak.

— A Bánságban, Nagybecskereken Magyar Nemzeti Tanács alakult és magyar nemzetörség vette át a rendfenntartást. A város élére magyar alpolgármestert neveztek ki Nagy Géza ismert kisebbségi harcos személyében.

— A Dévidék területén a kenderkóró árára vonatkozólag a Kereskedelmi Hivatal szabadkai kirendeltsége ad részletes felvilágosítást.

— Szept. 19-én az újverbázi vásáron 1500—1600 pengőt fizettek egy-egy lóért, a hathónapos süldőért 350 P-t is elértek. Feltűntek a vásáron a székelyek szőnyegekkel.

• — Megbüntetik azokat, akik Bácskából élelmiszert csempésznek az anyaországba.

— Megindult a Németországban rekedt délvidéki magyar katonafiúk hazatérése. Pénteken 200 magyar. volt jugoszláv katona érkezett meg Hamburgból.

Hasznos tudnivalók.

Zöldpaprika télire való eltartása. A gyümölcs kevés és drága, így bizony nehezen jutunk hozzá, pedig a gyümölcsre egészségügyi szempontból szükség volna, mert pótolja a szervezet vitaminszükségletét. Még az a szerencse, hogy zöldpaprika van bőven és — mert ennek is nagy a vitamintartalma — igen jól pótolja a gyümölcsöt. Kívánatos, hogy hosszabb ideig el tudjuk úgy tenni, hogy friss és zöld maradjon. Az eltartás nem állít olyan nagy feladatokat elé, hogy ne tudnánk megoldani. Legfontosabb a világos, száraz és penészesmentes pince, vagy ha ilyen nem volna, akkor nagyobb, ugyanilyen száraz és világos kamra. Ezeket mielőbb meszeljük ki frissen oltott mésszel, hogy mielőbb kellelőleg kiszikkad-

hassanak. Nem kell, hogy a helyiségben magas hőmérséklet legyen, azonban nem szabad a levegőnek a fagypont alá süllyedni. A pince vagy kamra aljába teszünk egy kisarasz vastagságban olyan homokot, amelyikben nincs gyökérrész, mert az ilyen a pincében vagy a kamrában hamar penészedést okozna. A homok gyengén nyirkos legyen. Eltartásra legjobb a keskenyhüvelyű és hosszú paprika, az u. n. kosorppaprika. A nagy és vastaghúsú és túlnedvességet tartalmazó paprika az eltartásra nem jó, mert ezek hamar romlanak, de nem jó a félig érett sem. A földeken kiválasztott szép és egészséges, de már teljesen kifejlődött, nem pirosodó paprikát közvetlenül a föld felett levágjuk és azután a pincében vagy a kamrában egymásmellé állítjuk, lehetőleg úgy, hogy egyik cső paprika ne érje a másikat. Az így elhelyezett paprikát időnként átnézzük, a helyiséget szellőztetjük és a homokot időnként gyengén megöntözzük. Ilyen módon a paprika karácsonyig egészen jól eltartható.

Csipkerózsa bogójának értéke. Erős helyeken sok a csipkerózsa, a tulajdonképpeni vadrózsa, amelynek piros bogyói igen értékes íz adnak és mégis alig főznek belőle ízt, vagy máskeppen lekvárt. Ma mindenki nemcsak táplálék után futkos, hanem azt is keresi, hogy minél hatékonyabb tápanyaghoz jusson. A tápanyagok értékét nagyban emeli azoknak vitamintartalma. Az összes ismert gyümölcsfélék közül a legnagyobb C-vitamintartalma van a vadrózsabokor termésének, az u. n. csipkerózsanak. Elkészítésénél éppen úgy kell eljárunk, mint azt a som eltevésénél elmondottuk. Mivel talán nem mindenki őrzi meg tanácsainkat, ezért röviden a legszükségesebbet ismét elmondjuk. A csipkerózsanak sok magja van, ezért lekvárfőzés előtt kevés vízzel főzzük fel és amikor a magtól a húsa elválik, akkor szitán áttörjük és úgy főzzük belőle lekvárt, mint a szilvából szokás. Cukrot főlősleges beletenni és nem szabad nagy-tűzön és sokáig főzni, mert akkor értékes tartalmának nagyrészt elveszti.

Néhány szó a pannonbükönyről. A pannonbüköny még eléggé nem ismert és becsült takarmány, pedig igen nagy előnye, hogy izletes és nagy mennyiségű takarmányt ad. Zölden és szénának hagyva is igen jó takarmány, de keresett a magja is. A mag ára még nincs kialakulva, most leginkább a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének lehet eladni és onnan is beszerezni (Budapest, V., Alkotmány-utca 29.).

Búzával kell vetni. Előnye, hogy későn is lehet vetni, mert a hideg iránt nem érzékeny. Május hó közepén virágzik. Pillangósvirágú növény, a talajt nitrogénben gazdagítja. Búzával vetve, fele búza, fele pannonbüköny vetendő.

Mindenfelé megterem, még a sziken is, de a nagyon laza homoktalajon nem ad nagy termést. Tavaszi fagyok nem ártanak neki.

A talajt gyommentesen és porhanyóan hagyja, így a talajt búza alá igen jól elő lehet készíteni. Ha takarmánynak természetjük, akkor adjunk alá

istállótrágyát, de ha magnak akarjuk hagyni, csakis műtrágyát és pedig foszfor- és káliumtrágyát a szokott mennyiségben. Zölden kaszálva kat. holdanként 150—200 q-t ad. Szénának szárítva 30—44 q szénát terem, magból pedig 6—10 q-t. A mag a búzából könnyen és jól kitiszlítható. Magnak hagyva, szalmája és polyvája jól takarmányozható.

Napfény és a talajélet. A gazdáink mindinkább rájönnek arra, hogy a talajaik termékenysége nagymértékben függ a talaj beéredésétől. Beéredett az a talaj, amelyiknek színe sötétebb, porhanyó és rögmentes. A beéredett talajon járva azt tapasztaljuk, hogy ruganyos, puha járás esik rajta anélkül, hogy belesüppednénk úgy, mint a friss szántásba. Mindenféle növény a beéredett talajban gyorsabban kel ki és gyorsabban fejlődik, tehát a növények termesztését jól előmozdítja. Minden gazdának arra kell törekednie, hogy talaja a vetésig minél jobban beérett állapotba jusson.

A talaj beéredését a talajban levő talajbaktériumok mozdítják elő. A talajbaktériumok fejlődését a talajok helyes megművelésével, istállótrágyával és a talajok beárnyékolásával mozdíthatjuk elő. A művelésnél az a fontos, hogy a szántást lehetőleg akkor végezzük, amikor a növények lekerülnek a talajról és a talaj még nem száradt ki. Az istállótrágyában levő szalma, tehát szervesanyag, a talajbaktériumok fejlődésére nélkülözhetetlen. A talajbaktériumok csakis az elegendő szervesanyag-tartalom mellett tudnak jól fejlődni, ezért van olyan nagy jelentősége az istállótrágyázásnak és a szervesanyagot bőségesen adó zöldtrágyázásnak. A műtrágyák is csakis az olyan talajokban érvényesülhetnek, amelyekben elegendő szervesanyag, humusz van. A beárnyékolás útján jön létre a talajok beéredése, ha a talajon olyan növényeket termesztünk, amelyek nagyobb levelükkel és sűrűbb állásukkal a talajt eléggé beárnyékolják. Tarlóknál pohánka, bab, borsó, fehérmustár vetése igen jól előmozdítja a beárnyékolást. A talajnak beárnyékolására azért is szükség van, mert a nyári tűző nap a talajbaktériumok fejlődését nemcsak teljesen megakasztja, hanem igen sokszor azokat meg is öli és így a talajok beéredése nem következhet be.

A napfényről azt tartjuk, hogy éltet. Ez igaz is, azonban a túlerős napfény már nem éltető, hanem káros. A túlerős napfény azáltal okoz kárt, hogy túlságosan felmelegíti azt, amire rásüt. Így a tűző nyári nap túlságosan felmelegíti a talajt és ezzel megöli a talajéletet, ez ellen kell védekezni az olyan vetéssel, amelyik gyorsan fejlődik, amelyik melegkedvelő és amelyik kellőleg be is árnyékolja a talajt. A nyári tűző nap a talajéletet megakasztja és ez ellen csakis a tarlóba is vethető gyorsan fejlődő növényekkel védekezhetünk, erre a védelemre gazdálkodásunk biztonsága végett a talajoknak szükségük van.

Világos ólak és a tojáshozam. Ma a tojás kezd egészen probléma lenni, nagyon drága és el-eltűnik. Így van ez is, mint annyi más. Az kétségtelen, hogy a tojás legdrágább október vé-

gétől március elejéig, ekkor vagyont ér. Mindenkinek arra kell törekedni, hogy a tyúkok ebben az időben is bőségesen tojjanak. Ezt nem olyan nehéz elérni, mert ennek feltétele: a korán kelt csirkéből nevelt jércék meghagyása, a téli helyes takarmányozás és a világos, nem túlhideg baromfiól. Általában mind a három feltétel ellenére járunk el. A korai csirkéknek nagy ára van, tehát eladjuk és bizony csak keveset hagyunk — magnak. Télen kiszórjuk a szemeselést az udvarra és el van intézve a baromfitakarmányozás. Akik az óljaikat világossá tették, hasznát is látták, mert bizony a sötétől olyan bőrtön, vagy legalább is menedékhely, ahol a baromfi nem jól érzi magát és így nem is tojik.

Ma építkezni nem valami hálás dolog és sok vesződséggel jár, mert nincs ez, nincs az s ami van, igen drága. Azonban mégis világossá kell tenni az ólat, ha téli tojáshozamot akarunk. Az elv az legyen, hogy az ólak dél felé eső részére tegyünk nagy ablakot. Az ilyen nagy ablakon a téli kisebb napsütés is behatol az ólba, azt kellemes melegűvé és jó levegőjűvé teszi. Hogy a nagy ablaknak milyen jelentősége van, azt kísérletekkel igazolták. Ugyanis az egyforma korú tyúkokat úgy különítették el, hogy egyik részük sötét, a másik részük pedig világos ólban volt. Az eredmény az volt, hogy a sötét ólban levő tyúkoknak csak egyötöde tojt, míg a világos ólban tartottaknak több mint fele. Ezt jó tudni, mert lényegesen befolyásolja a téli tojáshozamot. Olyan nagy ablakot kell tenni a baromfiólra, amelyiknek egy kis része könnyen kinyitható legyen, hogy azon át az ólat télen is szellőztetni tudjuk. A tyúkféléknek igen sok tiszta levegőre van szükségük. Nagyon hibázik az, aki azt hiszi, hogy a sötét és rozszelű ól is jó a baromfiaknak, az a fontos, hogy bezárható legyen, mert így nem lopják el olyan könnyen. Figyeljük meg csak a madarakat, vagy magát a tyúkot, milyen szeretettel ül kint a fán. Miért? Mert sok és tiszta levegőre van szükségük, csak az ilyen helyen érzik jól magukat. Igaz, sokan mondhatják, hogy az ő tyúkjuk már estefelé behúzódik az odához hasonló ólba. Igen, mert ezt megszokták. A madarak is a szokásnak rabjai, akárcsak némelyik ember. Ezt láthatjuk a madaraknál is, amelyek mindig ugyanarra a helyre mennek aludni, mert megszokták.

A baromfiólaknak még az a nagy hibájuk, hogy az ülkö lépcsőzetesen vannak elhelyezve. Ez hiba, mert a baromfiak mindig a magasabb helyen szeretnek ülni éjjelre. A gyengébbek mennek előbb az ülkökre és pedig a legmagasabban állókra. Az erősebbek később jönnek és az erő jogán a gyengébbet leverik a helyéről, maguk ülnek oda. Ez folytonos háborúsággal jár. Ha az ülkörudak egymással egy magasságban vannak, akkor a veszekedés megszűnt és mindegyik megy a maga helyére.

Hogy tyúkjaink jól tojjanak, ezekre figyelemmel kell lennünk.

JANCSI

Regény

Írta Galambos János.

(Folytatás.)

— Jó, hogy jössz — szól — levelet kaptál, Budapestről jött, bizonyosan a barátodtól.

Igen, a Jankó írása. De mielőtt fölbonthatná a levelet, Lidi ront be nagy lelkesedve.

— Naccsáson instálom, itt van egy illéltelki ember szekérel, s hazavinne, ha olyan szüves vóna a naccsáson s megengedné, hogy emenjek. Én, instálom mán mindent megmutogattam Juli néninek, nem lesz semmi baj, ha el es megyek.

— Klári néni leteszi a szemüvegét s kutató tekintettel néz Lidire:

— Az az ember jött utánad, aki el akar vinni?

— Az instálom — válaszol a menyecske restellkedően mosolyogva.

— No hidd be ide, beszélni akarok veled.

Lidi kisiet, Klári néni pedig ijedten néz Jancsira, mert az földult arccal, halott-halványan, hangtalanul roskad le egy székre:

— Hát téged mi lelt?

— Semmi, Klári néni. Miért?

— Olyan vagy, mint a fal. Eredj a szobádba, dőlj le, megyek én is mindjárt, csak elindítom ezeket.

Jancsi szót fogad: a szobájába vánszorog és leheveredik. Időbe telik, amíg valamennyire jobban lesz s gondolatai rendeződnek. Ám ekkor olyan düh szállja meg, hogy zúzni, törni, harapni szeretne s tehetetlen keserűségében kibuggyan szeméből a könny.

És ez a könny még akkor is ott csillog a szeme sarkában, amikor Klári néni hirtelen benyit. Persze hamar felszárítja a zsebkendőjével, de Klári néni mégis észreveszi. Áldott jó szive megmozdul, valami azt súgja neki, hogy unokaöccse szenved, nagyon szenved, s hogy menjen oda, simogassa meg a homlokát s biztatgassa: mondjon el neki mindent, mint az édesanyjának. De ez a meleg gerjedelem nem tudja leolvasztani azt a jégpáncélt, melyet a szigorú elvek fagyasztottak a szívére. Ő unokaöccsében először is a rosszul nevelt, elpuhított, agyonszeretett fiút látja, akit neki kell helyrevelnie következetes keménységgel.

De a Klári néni számára — épp most — más akadály is van az ellágyulásnak: megsejtette a Jancsi rosszulletének valódi okát s úgy véli, legjobb, ha nem is érinti ezt a kényes tárgyat; kötelességének máris eleget tett azzal, hogy a Lidi gyors távozását tőle telhetően előmozdította.

Klári néni tehát nem simogatja meg a Jancsi haját, nem unszolja, hogy legyen hozzá bizalommal, csak ennyit kérdez:

— No fiam, jobban vagy?

— Köszönöm Klári néni, csak múltó rosszullet volt.

Jancsit annyira megzavarta a szörnyű csatlódás, hogy vagy két-három napig még a Jankó levelére sem gondolt. Amikor aztán mégis észbe

jutott — egy esős napon, reggeli után, a szobájában — és csak annál mohóbban vágta föl és olvasta a sorokat:

„Megvan az oklevél, amely „kitünő“ képzettségemet igazolja. Hála a jó Istennek, hogy megvan.“

Elgondolkozva futott szeme a betűkön és olvasta az utolsó sorokat:

„Én most vagy tíz napra hazautazom szegény öreg szüleimhez. Aztán visszajövök, mert máris van helyem a Pecz tanár tervező-irodájában. Októberben — amint tudod — be kell vonulnom...“

A Jankó levelében nem volt semmi meglepő. Százat tett volna egyre, hogy Jankónak már most júniusban meglesz a diplomája s hogy kitünő lesz az a diploma. És mégis, mégis... — Éveken át tanultunk együtt és egyenlően jeles eredménnyel... Igaz. Egyes tárgyakban még ő — Jancsi volt a különb, másokban aztán Jankó, de jeles tanulók voltak mind a ketten... Akkor... a középiskolákban... „Ha nekem sikerült, neked is sikerül majd...“ Nem! soha! soha! Ha mindent olyan bizonyosan tudna, mint ezt... Soha, soha... De azért tanulnia kell, mert Klári néni úgy akarja!...

Egyben, egyetlenegyben érezte magát Jankónál különbnek... s most annak is vége... S Jancsi zokogásra fakad.

E pillanatban Vilma nyit be, seprővel, porlóval, portörölvel. Nagy sebbel-lobbal jön takarítani, mert Juli néninek segített s már tizenegy óra. Jancsi ilyenkor nem szokott a szobájában lenni. Vilmát roppantul meglepi, hogy most még ott van, s annál is jobban, hogy sir.

— Bocsáss meg — rebegi ijedten s nyomban visszahúzódik.

Jancsi utánakiált. A leány bejön, remeg.

— Mit parancsolsz?

— Vilma! — kezdi Jancsi még félig fuldokló hangon — ne menj el!

— Istenem, mi a baj?

Jancsi megzavarodik egy pillanatra, de aztán mégis csak akad mondanivalója.

— Vilma, újabban olyan különös vagy, egy szavad sincs hozzám.

A leány arca lángba borul, szólna valamit, de hang nem támad ajkán.

— Vilma, valamikor jóbarátok voltunk...

A leány lesütött szeméből könny fakad. Ebből a könnyből, ebből a lángoló arcból s a Vilma egész viselkedéséből Jancsi mindent megért. Megragadja a leány kezét s esdekelve kéri:

— Vilma, Vilma, bocsáss meg!

És sírnak mind a ketten.

*

Jancsi nagy-nagy megkönnyebülést érez. Még csak most veszi észre: mekkora teher volt a lelkén, most, hogy megszabadult tőle.

S a magabaszállás rendre-rendre tovább is terjedt... Ime ez a szegény Vilma, akit — mondhatni — cselédszámban tart Klári néni, milyen hálás a „naccsásszony“ iránt, mily őszinte jóindu-

lattal jár a kedvében, milyen szelíd derűvel viseli szomorú sorsát. Talán még gondolatban sem panaszkodik... És ő — Jancsi — akit Klári néni édesfiaként nevelt s akire már annyit költött, csak úgy forrong, csak úgy lázadozik, amiért a nagynénje azt kívánja, hogy tanuljon — tanuljon a saját javára...

De eszébe jut Jancsinak az öreg pap is, aki annyi szeretettel hívta, hogy látogassa meg, s akire azóta sem gondolt.

— Klári néni — kezdi Jancsi rögtön ebéd után, amikor már Vilma kiment — még nem említettem meg, hogy találkoztam az öreg tisztelendővel.

Klári néninek meglátszik az arcán, hogy a tárgy érdeklő, de nem kellemes. Nem szereti a papot.

*

Jancsi a méhesben találja a „tisztelendő bácsit.” Az öregúr megszólal:

— Ne ijedjen meg öcsém! A méh is olyan mint az ugató kutya; csak azt bántja, aki fél tőle.

Van a méhesben egy heverő-ágy deszkából, cserge-pokróccal letakarva. Arra ülnek le egymás mellé.

— Elengedte a nagynénje? — kezdi az öreg. — Vagy talán kérdeztél el Jánoska öcsém?

— Dehogy, hiszen meghagyta nekem a tisztelendő bácsi, hogy csak úgy jöjjenek el, ha Klári néninek nincs ellenére és én szótfogadtam.

— No ennek igazán örvendek. A kedves nagynénje nem ellenezte tehát... hála Istennek.

János feje alázattal hajlik meg. Az öreg rátekint s szelíden szól:

— Jánoska öcsém, ha úgy érzi, hogy nincs minden rendben, jöjjön el hozzám gyónni s könyönytessen a lelkén. A mise félnyolckor kezdődik, de én már hétkor ott ülök a sekrestyében s várom a gyónókat. Jöjjön el Jánoska öcsém!

Másnap reggel, amikor Jancsi — türelmes gyónás után — kijött a sekrestyéből, még az ajtóban szembetalálkozott Klári nénivel. Ő is meggyónt s a mise alatt egymás mellett térdelve vette magához az Úr testét nagynéni és unokaöccs.

18.

Ünnepre hétköznapok következnek: a munka napjai. Jancsi neki is gyűrűközött a tanulásnak, tele a legjobb szándékkal. Persze a kertbe ment tanulni, de neni a nagykertbe (így hívták röviden a gyümölcsöst), a borostyánlugasba, mert az túlságosan emlékeztette volna Lidire, hanem a ház mögé: a Kalibáskertbe, a kis filagóriába. És tanult. S amikor Jankónak gratulált a kitűnő oklevélhez, azt is megírta, hogy szótfogadott: készül a szigorlatra. De akkora hálát érzett Vilma iránt, hogy — először ebben a levelében — őt is megemlítette.

Még azt is szerette volna megírni, hogy ha

Jankó már hazajött a Székelyföldre, hát látogasson el hozzá is.

Örökké mégsem tanulhatott Jancsi, időnkint pihennie kellett, Vilma volt a legjobb pihentető.

Vilma nagy érdeklődéssel hallgatta, amit Jancsi beszélt s fiatalemberünknek mindig volt mondanivalója bőven. Hiszen sok betegeskedése közben rengeteget olvasott: a Jókai, a Jósika, a Kemény Zsigmond, de a Dickens, a Hugó Viktor, a Turgenyev, a Cooper regényeit, a Shakespeare drámái műveit nagyrészt ismerte, ismert még sok-sok mást is, az Ember Tragédiáját pedig — mondhatni — szóról-szóra tudta. S amit olvasott, azt ügyesen, élénken, szemléltetően beszélte el. Nem csoda hát, hogy Vilma szívesen hallgatta.

Ám Jancsi végül is belefáradt ebbe az egyoldalú tevékenységbe. Szerette volna szóra bírni Vilmát, de sehogy sem akart sikerülni. A fiúban lassacskán elnyomták az újabb benyomások a legelső tapasztalatok emlékét s az a vélemény verődött össze, hogy Vilma, igaz, áldott jó teremtés, olyan jó, hogy ritkítja párját, de mégsem elég művelt. Nem vette észre, hogy az a szótlanság, az a szemlesütés legnagyobbbrészt szándékos, mert Vilma nem tudja és nem akarja elfelejteni a Klári néni szavait: „...vedd le az eszedet az úrfiról” és akarná, de nem tudja elfelejteni, azt az izzó pilantást sem, amelyet Jancsi és Lidi egymásra vetett.

*

Vasárnap délután négy óra tájban elindult Jancsi a Szeles-patak völgye felé. Ragyogóan szép volt az idő: olyan igazi aranyszínű vasárnap délután. Amíg végighalad a Bábírkón (így hívták azt az utcát, mely a völgy fenekén nyújtózkodik fölfelé) majd minden harmadik, negyedik kapuban asszonyokat lát, akik padon, székeken üldögélve, ünneplő ruhájukban, élénk beszélgetéssel töltik az időt. Barátságos köszöntését barátságosan fogadják.

Kiér a faluból. Jobbra-balra törökbúzavetések, zöldek, üdék, de a völgy egyre szűkül s a falu végétől ezer-ezerötszáz lépésre végeszakad a szántóföldeknek. Az út a patak mellé szorul s egy kissé tovább — kétoldal — az erdős hegyek lejtői olyan közel jutnak egymáshoz, hogy a patak s az út fölé lombsátor borul. A völgyfenék egyre meredekebb s a patak apró zuhatagokban egyre hangosabban csobog.

(Folytatjuk.)

Szerkesztői üzenetek.

D. 1716. Kőhida. A felajánlott cikkeket kérjük.

Felelős szerkesztő és kiadó:

GÖLLNER MÁRIA.

E jótékonyági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYSÉGE,

Budapest, V., Markó-utca 27. földszint 6. szám.